

Sak 76.22	Ark 621.2	Saksbeh.: OOps
Takseringsresultat og konsekvenser for småviltjakta 2022		

Saksdokumenter vedlagt:

- Opplegg for småviltjakt 2022, vedtatt i sak 06.22.
- Takseringsresultat 2022.
- Notat fra daglig leder datert 19/8-22.
- Vedtak sak 03.21.

Bakgrunn

Engerdal fjellstyre vedtok i forbindelse med opplegget for småviltjakta 2022 i sak 06.22 følgende:

Fjellstyrets vedtak:

1. *Engerdal fjellstyre vedtar «Opplegg for småviltjakt på statsallmenningen i Engerdal 2022» som foreslått.*
2. *Eventuell ytterligere jakt og jaktperioder samt fangstbegrensinger for disse artene vedtas etter taksering i august.*
3. *Kortene som gjelder for jaktåret 2022/23 selges digitalt enten direkte via nettløsning eller via forhandlerløsning.*
4. *Betalt jaktkort som ikke benyttes refunderes ikke med mindre helt spesielle forhold foreligger.*
5. *Jaktrapportering er obligatorisk, og skal skje umiddelbart og senest 4 dager etter endt jakt. Jaktrapportering gjøres digitalt.*
6. *Daglig leder gis fullmakt til å avgjøre fortløpende og praktiske spørsmål som oppstår knyttet til vedtatte «Bestemmelser for småviltjakt på statsallmenningen 2022».*
7. *Ordningen med kort til overnattingsbedrifter og hytteiere videreføres i 2022, men slik at de som fikk kort i 2021 prioriteres sist av årets søkere.*

Vedtaket innebærer at det i år er forhåndsolgt 60 ukeskort for jakt på småvilt inkludert ryper og skogsfugl i september til utenbygdsboende jegere, 20 til hytteiere, 20 til turistbedrifter og 75 til innenbygdsboende jegere. Som tidligere år er kortene tildelt etter søknad og loddtrekning.

I 2021 hadde fjellstyret en grundig gjennomgang av ulike problemstillinger knyttet til småviltforvaltningen, med fokus på rype og skogsfugl. Interessenter ble bedt om å komme med innspill og betraktninger rundt fjellstyrets opplegg med jaktkort og forvaltning av ryper og skogsfugl. Det var mange som benyttet sjansen til å si sin mening og høringen var velkommen. Innspillene ble lagt til grunn i fjellstyresak 03.21, der fjellstyret satte opp noen prinsipper (se sak 03.21) som legges til grunn i forvaltningen, se vedlegg.

På statsallmenningen i Engerdal har antall kort som er solgt variert de siste åra. Dette har gjort at det er stort sprik mellom alle dem som ønsker kort og de som får. Tidligere år har

fjellstyrets fått kommentarer og tilbakemeldinger på sitt opplegg for småviltjakta. Meningene har vært forskjellige. Dels går kommentarene på opplegg (prissetting, lengde på jaktperioder og korttyper) og dels på kortantall. Det er også hevdet at takseringen slik den gjennomføres, ikke gir et korrekt bilde av produksjon og tetthet, samt at fjellstyret tolker resultatene for konservativt. Utenbygds jegere har uttrykt ønske om et større antall kort (at flere får jaktmulighet). Hytteeiere har uttrykt ønske om at en del kort kunne vært forbeholdt dem.

Takseringen er som tidligere år utført av stort sett erfarne taksører som har gjennomført kurs. Dette for å sikre oss at taksørene har felles metodeforståelse og for å sikre oss at takseringen har så høy kvalitet som mulig.

Figur 1 (se under) gir en oversikt over tetthet og produksjon for ryer på statsallmenningen i Engerdal fra takseringen startet i 2007 og fram til i dag. Som en ser av figuren, varierer tetthet og produksjon relativt mye over år. Mens det var dårlige år i 2012 og 2015, var det bra år i 2017 og -18. Figuren stadfester egentlig gammel kunnskap om at forekomsten av fugl varierer, også i Engerdal. Samtidig viser den at takseringen gir mulighet for å tilpasse forvaltning og jakttrykk etter forekomst, og gir mulighet for å tilpasse forvaltningen fra år til år.

De siste åra har også takseringsresultatet blitt forelagt fjellstyret for å ta stilling til om det skal være mer salg av ytterligere kort og bestemme evt. fangstbegrensinger.

Nå er takseringsresultatet klart og resultatet legges fram for fjellstyret, slik at det kan ta stilling til hvorvidt det skal selges flere kort og hvordan fangstbegrensinger skal være.

Administrasjonens vurdering:

Takseringsresultatet gir en bra indikasjon på hvor stor produksjonen av kyllinger har vært og tettheten med fugl pr areal. Takseringslinjene er lagt slik at de skal fange opp alle typer biotoper, for å gi et så riktig bilde som mulig over statsallmenningen som helhet.

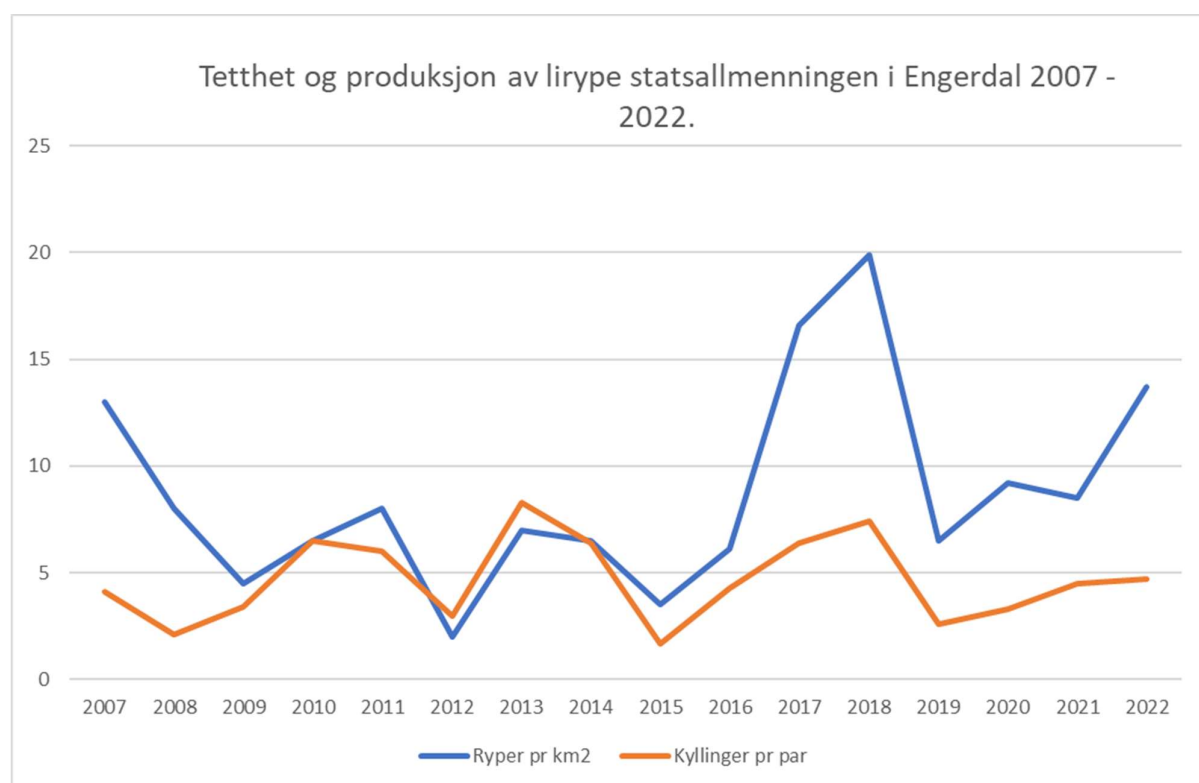
Taksering som verktøy og metode er noe omdiskutert blant jegere, men pr i dag har ikke fjellstyret noe bedre redskap å benytte seg av i forhold til å bestemme jakttrykk. Metoden som brukes er allment akseptert og flere og flere områder legger taksering etter denne metoden til grunn i sin forvaltning. Metoden gir et godt bilde på utvikling og trender.

Forutsetningene under våren og sommeren har etter administrasjonens bedømming vært ganske bra for kyllingproduksjonen. Riktignok var det tørt og lite insekter, som har betydning for kyllingene den første tida. Etter Fjelloppsynets oppfatning har det vært ganske bra med stamfugl siste året. Under sommeren har ikke Fjelloppsynet registrert spesielt mange kull med rype, men de som er observert har vært relativt store. Observasjonene av skogsfugl har vært få. Men det er først ved taksering en kan begynne å si noe mer sikkert om hvordan tilstanden er.

Det ble i forkant av takseringen i 2015 lagt ut noen flere takseringslinjer for å bedre fange opp forekomsten av skogsfugl. Dette for å få et større datamateriale og større sikkerhet i estimatet. Tidligere år har takseringsresultatet påvist dårlig forekomst av skogsfugl på statsallmenningen. Tallene har vært så lave at fjellstyret ønsket å se om det kunne skyldes at

våre takseringslinjer gir et dårlig inntrykk av bestanden. Etter noen sesonger ser en nå at sikkerheten i tallmaterialet for skogsfugl er bedre.

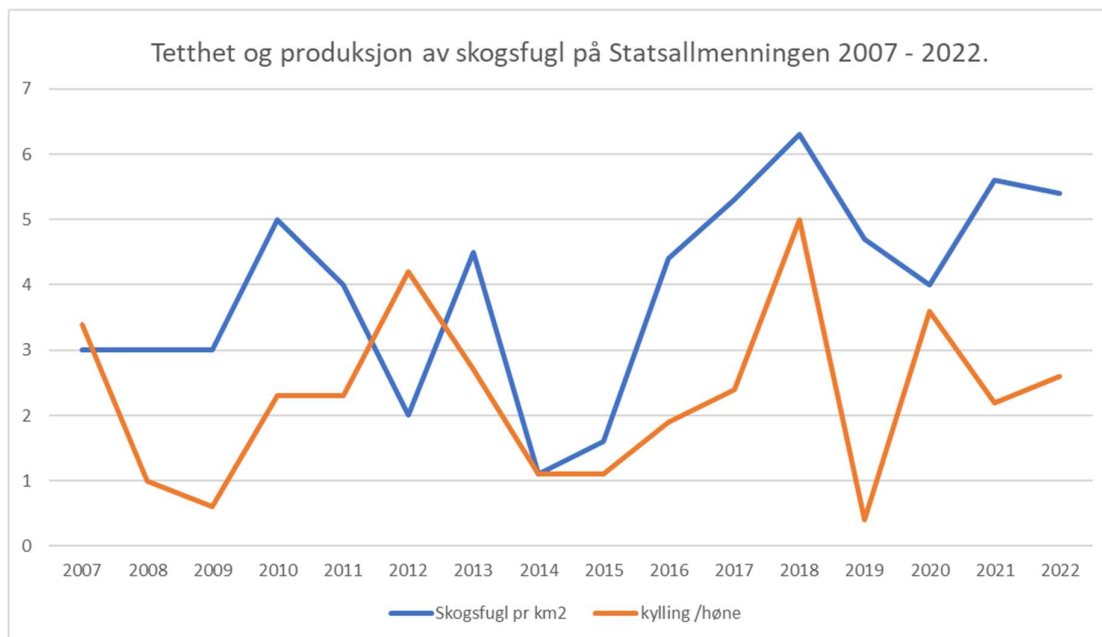
Årets takseringsresultat for merparten av statsallmenningen viser at rypa har en kyllingproduksjon på 4,5 (3,9 i 2021, 2,5 i 2020, 1,7 i 2019, 5,6 i 2018, 5,5 i 2017, 3,9 i 2016 og 1,5 i 2015) kyllinger pr par (med et konfidensintervall mellom 3,5 og 5,5). Tettheten med fugl er 10,8 (8,2 i 2021, 6,7 i 2020, 4 i 2019, 14,8 i 2018, 11,3 i 2017, 4,7 i 2016 og 2,7 i 2015) pr km² (med et konfidensintervall mellom 7,5 og 15,4). På 123 km linje er det gjort 70 (60 i 2021, 58 i 2020, 48 i 2019, 101 i 2018, 75 i 2017 og 45 i 2016) observasjoner av fugl og til sammen er det observert 382 (290 i 2021, 217 i 2020, 153 i 2019, 705 i 2018, 503 i 2017 og 252 i 2016) fugl på disse linjene. Oppsummert for rype kan en derfor si at sammenlignet med foregående år har kyllingproduksjonen økt noe, tettheten av fugl er høyere, og det er gjort flere fugleobservasjoner langs linjene i år. Den sørlige delen av statsallmenningen som har fjellområder felles med den privateide delen i kommunen er tallene høyere. Det skyldes nok at disse områdene jevnt over har en høyere produksjon, og historisk er det også slik at disse områdene har hatt en høyere tetthet og større produksjon enn områdene lenger nord i kommunen. Se for øvrig området «Vilt 1» og «Vilt 2» i takseringsresultatene.

Figur 1: Viser tetthet og produksjon av rype på statsallmenningen i Engerdal med tilgrensende områder i perioden 2007-2022, jmf område «Vilt 2» og «Vilt3» i takseringsrapport.

For skogsfugl ligger kyllingproduksjonen på 2,6 (2,2 i 2021, 3,6 i 2020, 0,4 i 2019, 5 i 2018, 2,4 i 2017, 1,9 i 2016 og 1,1 i 2015) pr. høne, mens den totale tettheten av fugl er 5,4 pr km²

(CL 3,4 – 9,3) (5,6 i 2021, 4 i 2020, 4,7 i 2019, 6,3 i 2018, 5,3 i 2017, 4,4 i 2016 og 1,6 i 2015). På 112 km taksert linje er det gjort 47 (59 i 2021, 38 i 2020, 58 i 2019, 66 i 2018, 55 i 2017, 48 i 2016) observasjoner med til sammen 128 fugl (128 i 2021, 111 i 2020, 88 i 2019, 242 i 2018, 174 i 2017 og 150 i 2016) fugl. Oppsummert for skogsfugl kan en derfor si at sammenlignet med i fjor er kyllingproduksjonen høyere, mens tettheten av fugl er omtrentlig lik. Det er observert like mange fugl totalt langs linjene i år, som i fjor.

Figur 2: Viser tetthet og produksjon av skogsfugl på statsallmenningen i Engerdal i perioden 2007 – 2022.

Resultatene viser i sum at det i år er litt ulik trend for ryper og skogsfugl. For ryper er ikke produksjonen spesielt høy, men den indikerer allikevel et overskudd. Den totale tettheten er høyere enn i fjor, noe som bekrefter Fjelloppsynets inntrykk. For skogsfugl er det tvert om. Her har tettheten med fugl noe lavere enn i 2021, mens produksjonen er litt høyere. Som nevnt er både tetthetstallene og produksjonstallet for skogsfugl jevnt over lave for statsallmenningen. I år er produksjonen på et nivå som indikerer at en bør ha en begrenset høsting.

Basert på innspill i høringsrunden i 2021, der det innkom flere synspunkter fra lokale jegere om at det burde finnes mulighet for å jakte en lengre periode. Administrasjonen har derfor sett på om dette kan løses, samtidig som jaktuttaket er bærekraftig. Forslag på hvordan dette kan løses framgår av notat vedlagt saken.

De vurderinger som administrasjonen for øvrig legger til grunn, kan utdypes litt mer i påfølgende underpunkter:

Kortantall:

Motivasjonen for å begrense antall kort i kombinasjon med fangstbegrensinger, er ønsket om å øke antallet stamfugl. Det er selvfølgelig slik at fravær av jakt ikke automatisk gir bra med

fugl neste år, men en ansvarlig jaktrettshaver kan ikke i dagens situasjon selge et stort antall kort og håpe på at naturen ordner opp i dette sjøl. Dette resonnementet vil nok ha noen kritikere da det bygger på at det er en sammenheng mellom antall solgte kort og antall skutt fugl. Nå er fugletettheten i Engerdal veldig lav i utgangspunktet, slik at en skal ikke slå seg til ro med god produksjon og tetthet visse år. Målsettingen bør være at en på sikt får en høyere bestand av stamfugl og derigjennom ikke blir så sårbar i forhold til dårlige år. Det er imidlertid, som kjent, mange faktorer som spiller inn, så jaktuttak alene er ikke avgjørende. Det er også viktig å ha med i vurderingen at antallet kort er med på å styre «trengselen». For mange kort i et område vil fort gjøre at opplevelsen blir dårligere for jegerne.

En alternativ tilnæringsmåte for å tilrettelegge for jaktmuligheter over en lengre del av sesongen, er at en i tillegg til ukeskortene i september selger et antall periodekort i oktober. Dette må i så fall defineres som et sesongkort, og i tillegg må det åpnes for at det også kan selges et antall dags- og ukeskort i samme periode. Fra jaktrapporteringen ser vi at de periodekortene som har vært visse år utnyttes litt mer enn et ukeskort, men det er ikke slik at antallet jakt dager skiller seg markant fra ukeskortene. Når det i tillegg settes fangstbegrensinger, vil avskytingen av fugl pr jeger i praksis ligge omtrentlig litt over avskytingen i september. Derimot gir denne korttypen mulighet for å jakte når det passer jegeren i og med en velger tidspunktet over en lengre tidsperiode. Periodekortet har vært et tilbud spesielt innenbygdsboende jegere har klaget lite på.

En kan også se det slik at dersom en holder igjen på antallet kort en selger i september, vil det muliggjøre salg av flere kort lengre ut på høsten. Flere vil hevde at om en skal begrense jaktuttaket så bør en også vurdere å ha senere jaktstart. I forhold til ønsket om å tilby bofaste fuglejegere jakt i en lengre tidsperiode hver høst, er det viktig å merke seg intensjonen i fjelloven om at både innen- og utenbygds jegere skal ha rett til under like forutsetninger å kunne ha tilgang på jakt (uten hund vel og merke). En kan derfor ikke forbeholde oktoberjakt for innenbygdsboende så lenge det ikke skilles på jakt med og uten hund. Kravet om fordeling mellom innen og utenbygds vil derfor raskt medføre at om en skal muliggjøre en ordning med oktoberjakt for innenbygdsboende jegere, så vil en fort ha behov for å selge et antall kort også til utenbygdsboende.

Kortantallet er et redskap dels for å styre antallet jegere i de ulike områder og dels for å begrense det totale jaktuttaket. Men kortantallet i seg selv er ikke et bra redskap for å styre uttaket av fugl. Det må i så fall gjøres i kombinasjon med ulike typer fangstbegrensinger. Undersøkelser (se bl.a Wegge m.fl.) viser at fredning av hofugl hos skogsfugl kan ha positive effekter i år med lave bestander. Hos skogsfugl er det derfor lagt inn en begrensning i uttak av hofugl i tillegg til den totale fangstbegrensingen.

Nå er det allikevel slik at om en freder en art er det ikke dermed sagt at den automatisk vil øke. Om man lar være å skyte ryper i år, er ikke det alene avgjørende for at det vil bli mer rype til neste år. Men man «tærer på kapitalen» og en vil oppnå et framtidig bestandsmål seinere enn en ellers ville gjort.

Administrasjonen foreslår altså at det ikke selges flere jaktkort for ryper og skogsfugl i september. Det foreslås heller å selge dags-, ukes og sesongkort seinere i sesongen.

Fangstbegrensinger:

Administrasjonen foreslår samme fangstbegrensinger for septemberjakta som i 2020. I og med forslaget går ut på mindre totalt jakttrykk gjennom høsten, er kvotene foreslått slik delvis for at jakttilbudet skal være attraktivt.

På grunn av forholdsvis lav kyllingproduksjon og tetthet hos skogsfugl, foreslås det å legge litt sterkere fangstbegrensinger for disse artene.

Prissetting, Salgs- og betalingsprosedyre:

Slik administrasjonene foreslår, innføres det et begrenset antall sesongkort. For de som får tildelt slikt kort, trekkes evt ukeskort fra september fra i prisen. Sesongkort tildeles etter søknad. Dersom det er flere søkere enn antall kort, fordeles kortene etter loddtrekning. Prisen settes til kr 2580, med 50% rabatt for innenbygdsboende jegere. Dette er tett oppunder prisrammen, og følger av at fjellstyret indeksregulerte prisen på ukeskort i september i år.

Det foreslås også å legge ut et antall dags- og ukeskort i perioden 2. oktober t.o.m. 15 november. Dags- og ukeskort selges via inatur.no. Prisen settes til 280,- for dagskort og 1290,- for ukeskort. Kortene selges direkte via inatur.no uten søknadsprosedyre. Antallet er det samme som i 2021. Fjellstyret bør vurdere å selge noe flere kort, f.eks dagskort. Det vurderes som holdbart å øke kortantallet noe, se tabell under. Tilbakemeldinger og erfaringer fra 2021 gjør at det foreslås å øke antallet sesongkort og antallet dagskort. Det er sesongkort som er mest etterspurt blant innenbygdsboende jegere, mens veldig mange utenbygdsboende etterspør dagskort.

For å klargjøre hvilke kort som da tilbys i perioden 2. oktober – 15. november ytterligere, kan det framstilles skjematisk i følgende tabell (fjorårets antall i parentes):

Korttype	Antall kort	Antall forbeholdt innenbygds	Pris	Rabatt dersom jeger har hatt kort i september
Dag	100 (50)	20	280,- / 140,-	0
Uke	20	10	1290,- / 645	0
Sesong	85 (70)	50 (40)	2580,- / 1290,-	1290,- / 645,-

Konklusjon:

I en tid med stort fokus på bestandsstørrelser er det viktig at fjellstyret står fram som en ansvarlig forvalter. Med forventet jakttrykk og avskyting er forslaget konservativt, og vurderes som bærekraftig.

Det hadde vært gledelig for fjellstyret å kunne tilby attraktive jaktmuligheter for flere og over en lengre periode. Dette har vært etterlyst spesielt fra innenbygdsboende fuglejegere. Engerdal fjellstyre forvalter rype- og skogsfuglressursen ut fra de faktiske forhold, der både tetthet og produksjon ofte er betydelig lavere enn andre områder. Uansett hvordan fjellstyret forvalter ressursen, vil det være mange ulike meninger og reaksjoner på forslaget til opplegg.

Fjellstyret må opptre som en ansvarlig og edruelig forvalter, og legge perspektivet om bærekraft til grunn. Og med opplegget som foreslås mener administrasjonen at fjellstyret oppfyller de krav og forpliktelser som følger av Fjelloven og tilhørende forskrifter.

Administrasjonens forslag til vedtak:

1. Utover allerede forhåndsølgte ukeskort for september, åpnes det for å selge et begrenset antall dag-, uke- og sesongkort i perioden f.o.m. 2. oktober t.o.m. 15 november slik:
 - a. Det selges inntil 85 sesongkort hvorav 50 forbeholdes innenbygdsboende jegere. Pris settes til kr 2500,- (50% rabatt til innenbygdsboende). Kort tildeles etter søknad via inatur.no. Dersom det tildeles kort til jegere som også er tildelt ukeskort i begrenset periode i september, trekkes prisen for dette fra i prisen for sesongkortet.
 - b. Det selges inntil 20 ukeskort i perioden, hvorav 10 forbeholdes innenbygdsboende jegere. Pris settes til kr 1200,- (50% rabatt til innenbygdsboende). Ukeskort selges fortløpende via inatur.no.
 - c. Det selges inntil 100 dagskort i perioden, hvorav 20 forbeholdes innenbygdsboende jegere. Pris settes til kr 280,- (50% rabatt til innenbygdsboende). Dagskort selges fortløpende via inatur.no.
2. Det settes følgende fangstbegrensninger:
 - a. 2 ryper og 1 skogsfugl pr jeger pr dag som dagskvote
 - b. 6 ryper og 3 skogsfugl pr jeger som ukeskvote.
 - c. 12 ryper og 5 skogsfugl pr jeger som sesongkvote.
 - d. Brunfugl (d.v.s. orrhøne og røy) er fredet.
3. Jaktrapportering er obligatorisk, og skal skje umiddelbart og senest 4 dager etter endt jakt. Jaktrapportering gjøres digitalt.
4. Øvrige forutsetninger følger de bestemmelser som fjellstyret har vedtatt for småviltjakta 2022.
5. Daglig leder gis fullmakt til å avgjøre praktiske spørsmål knyttet til salg av jaktkort i 2022.